

Ujra agyonlőttek szökés közben négy vasgárdis!

Időjárás:
Várható időjárás:
Részben ködös,
néhány órára:
Változó felhőzet.
Sok helyen köd.
Több helyen eső.
A hőmérséklet
éjszaka csökken!

XX. évfolyam, 276. szám ♦ **VASARNAP** ♦ Budapest, 1938 december 4

Ribbentrop
kedden írja alá
a francia köztársaság
nyilatkozatát —
Chamberlain
január 11-én
épkézlik Rómában —
A lengyel
képviselet élén
lelkes magyar
barát tüntetése

NEMZETI ÚJSÁG

Dr. Sebes Ferenc, a kegyes tanítórend magyar főnöke, megkapta a Magyar Érdemrend középkeresztjét a csillaggal

P. M. Röwde oslói főkonzul könyvet írt Magyarországról

Axel Jonsson vezető a Swedish American Line budapesti irodáját

Dóra Etelka Signum Laudist kapott

Ott künn az ólmos, esatakos téli levegőben a hajdani fővárosi park csupasz fáival idebenn pedig a Karolyi-palota egyik szarnyában a földszinti termek egész során át a Magyar Tájé- és Népkutatási Központ kiállítására. A falak mentén könyvek, feleltük térképek, táblázatok, grafikonok és fényképek; s a számok, képek, tabellák, színek és vonalak mögött a magyar föld és a magyar parasztság életének tárgyalogatos és szakértői anatómiája.

A kiállítás fényképei, melyek keresztül kalauzálójak a látogatót a magyar paraszti élet különbözőségein, néhol szinte párolgatótják a földmivesz-szegénység pállott, hideg és keserű nyomorúság-szágát. Homokdombok oldalába vágott barlangviskókat látunk, egyik sarokban a fekvőhely, a másik sarokban a tűzhely, a harmadikban a munkaeszközök és a fari-gesálószegek; hogy nem valami ósember ötezer év előtti barlanglakó, azt csak annyi árulja el, hogy a tüzelőpadkán vas háromláb áll, a falon pedig plétkanalak sorakoznak. A magyar életnek vannak olyan földrajzi és társadalmi tájai, ahol az eddigi civilizáció: mindössze üres plétkanalak sorakoznak. Azonban ne hunyjuk be szemünket a tények előtt. Ez a kiállítás nyomorriport. Ha csak a nyomor-riport látna a magyar paraszti élet egy-egy képe, vajon mit látnánk? Magyarokról egy ilyen egyetemes beszédet, szinte az egész nemzetnek tehetetlenségét és tehetségtelenségét, kultúrára alkalmatlan voltát tárná

A BESZÉLŐ FALAK

írta: IJIAS ANIÁL

— viszont a többi képeken nézzük csak meg azokat a vadszőlővel befutott tornác hatalmas tanyaházakat, állólk, gazdasági udvaraik, konyhahelyek és gyümölcsösök között, a ház körül szántók és szőlők, nem egyhez valami kisebb vállalkozás is tartozik és ezeknek a tizenhat-nyegenoldos paraszti uradalmaknak egész levegőjét és minden porokját átlengeti az akarat és a munka s a föld ősi szerelme mellett az egészen modern, üzemi szervezet tudás is.

Három egyetemi tanár alkotta meg ezt a kiállítást, a megnyitáskor, mint „hármuk közt a legidősebb”, Magyarország kultuszminisztere mondott beszédet; utána a földrajztudós, a táj és ember együttélésének analitikusa után a magyar néprajzi tudomány professzora s harmadikul a közigazgatástudomány szakértője s modernizálásának, az élethez való közelhözászának harcosa. A közös cél: a tudomány és a tények mérőléseivel alapítani meg okáikkal és összefüggéseikkel együtt a magyar földnek és népének azokat a bajait, amelyekről ma egyre többet beszélnek, amelyekről egyre égetőbbé és perzselőbbé válik a levegő.

Milyen tévesen hittük meg a világháborút megelőző évtizedekben, hogy a falusi élet még mindig patriarkális és édes idill, majd a világháború utáni sötét éjszaka leszint azt, hogy a magyar parasztság maga a mitikus és minden körülmények között megromolhatatlan népi őserő, részint azt, hogy egy stá-

tisztítási földreformmal ellensúlyozható véletlen és aktuális nyugtalanlás. Azután pedig átmenet nélkül — amikor egyszer csak megokasodtak a magyar falu és magyar köznép leromlásáról szállongó hírek — egyszerre csak úgy tűnt fel minden eddigi szemlélettel szemben, hogy maga a falu lesz a sir, hol nemzet süllyed el, az egyke-gyermekek, a gyermekhalandóság, a népbetegségek és a korán megvénülő és sirnakszállók fakeresztjei alatt. Valóban: éppen ideje, hogy tárgyilagosan, valóság szerint és teljes területen táruljanak fel mindazoknak a kérdéseknek a tényei és kapcsolódásai.

Nézzük csak például a sziken való harcól szóló riportok elolvasása után a tájtérképeket! A régi és új térképek összevetése elárulja, hogy a népszerű növekedése és az agrikulturna az alföldi nagy folyóközök és folyókanyarok árás-mentes területén indult meg, később meghódította az árterületeket, majd a mocsarak lecsapolása után kijártott a hajdani állandó áradástérületekre, amelyektől azután előbukkant a szik, — a vele való harc, egy hatalmas népi életakarat és életerő epepeája, csak mindössze nem kapott szervezést és egységet, ezért változott olyan sivár, rideg és keserű küzdelemmé. A magyar népi élet szervezésének formái általában nem tartottak lépést a viszonyok változásaival.

A térképek és grafikonok itt ezeken a beszélő falakon megmutatják, hogy hogyan nem követték a közigazgatás sokhelyütt elavult keretei, miközben a kitejelődt modern utáhalozat választók vonalait, sulyvonalaival és sulypontjaival megmutatják, hogy egy tájat, amely megfelelő módon normális és virulós

likus vallásos életet kölönye volt terítve. Térülközömlre használati utasítás himeztetett a gondosság, öblögötő poharam törhetetlen volt és megmászhatatlannul' csak egy célra szolgált. Házigazdám pedig egy öreg leány, fényes celluloid gallérban. Rend volt mindenütt, kínos és bizalmatlan ápoltság és céltudatosság. Mindez nem bántott, nem is bántók érte igaztalanul és szűk szívvel egy pompás német világot, — de amikor a magas vasut dühögött furcsa idegen zajjal a közelben, az autók dudáitak ismeretlen ütemben, hirtelen egyedül éreztem magamat. Odaléptem az alacsony ablakhoz és kinéztem új hazámra. Hazatérőket látnam, a magvasutat titkát lestem ki és a bonctani intézet fala tövében, a mélység egyik földalatti szeleleje fölött ernyő alatt két embert. Rétfentese és szertelenül vágyakozni kezdtem hazafelé. Ugy éreztem magamat, mintha esztendőkkal ezelőt kerültem volna oda, mintha a hóróm lett volna más egyszerre és csak a lélek lenne benne a régi verető és csapdosó.

